

9 Besluit

Kijkt men wereldwijd, dan zijn de dreigende tekorten aan zoet water van goede kwaliteit waarschijnlijk het grootste urgente probleem. Vooral de productie van voedsel kan daardoor in toenemende mate in het gedrang komen. Daar komt bij dat watertekort niet het enige is waardoor de voedselproductie wordt bedreigd. Door de relatief lage winstgevendheid van landbouw vergeleken met sectoren als industrie, banken en ICT-bedrijvigheid, wordt er te weinig geïnvesteerd in de landbouw. Pieken in de beschikbaarheid van een belangrijke meststof (fosfaat) en van conventioneel olie en gas (de belangrijkste brandstoffen) zijn in aantocht, en klimaatverandering noopt tot grote aanpassingen alleen al om de agrarische productie op het huidige peil te houden. De bevolking neemt wereldwijd sterk toe, in het bijzonder in gebieden die water te kort komen. De combinatie van deze factoren levert, 'als alles zo doorgaat', een slecht vooruitzicht voor de voedselvoorziening van arme mensen. Om hongersnood zoveel mogelijk te voorkomen, is een zeer grote operatie nodig die op veel plaatsen de waterefficiëntie van de landbouw drastisch verbetert.

De Lage Landen horen tot de gebieden waar het aanbod van zoet water het minst een probleem hoeft te zijn. Wij zitten aan de monding van drie 'grote rivieren' en de neerslag in ons land en in het stroomgebied van deze rivieren vertoont een toenemende trend. De kunst is vooral om aan te passen aan perioden met extreme neerslag en droogte, en om de kwaliteit van het oppervlaktewater en meer nog het grondwater fors te verbeteren. De verbetering van de waterkwaliteit in Nederland stagneert. De budgettaire wijsheid zit tot nu toe niet mee. Als de vervuiler echt zou betalen, of wanneer het geld dat nu in de Lage Landen wordt besteed aan veel te duur mineraalwater beschikbaar zou komen, dan kan de waterkwaliteit met sprongen vooruit gaan. Maar op dit punt is een koerswending niet in zicht. Ook in veel andere landen is verbetering van de waterkwaliteit van groot belang. Al is het maar om de beschikbaarheid van goed zoet water te verruimen.

De vooruitzichten voor de strijd tegen het zoute water zijn niet gunstig. De zeespiegel stijgt. Wanneer het klimaat over enkele eeuwen in evenwicht zou komen met de *huidige* concentratie broeikasgassen in de atmosfeer, dan staat het zeewater vermoedelijk tenminste vijf meter hoger dan nu. De concentratie broeikasgassen in de atmosfeer stijgt echter in rap tempo verder. Tegen het stijgende zeewater zijn Noord- en West-Nederland en West-Vlaanderen in hun huidige vorm waarschijnlijk niet te verdedigen. Tenzij men bereid is de hoge zandgronden van België en Nederland naar het westen en noorden van de Lage Landen te verplaatsen, moet, 'als alles zo doorgaat', over enkele eeuwen een fors deel van Nederland en Vlaanderen aan de golven prijs worden gegeven. Zeer snel afkicken van fossiele brandstoffen en vastleggen van een deel van het kooldioxide dat de mens de atmosfeer in heeft geblazen, is waarschijnlijk de enige manier waarop de zeespiegelstijging binnen voor de huidige Lage Landen verdedigbare grenzen kan blijven.